Homines ſunt ; qui humano reſpectu duci patiuntur , contra quos numquam ſatis zelum oſtendere poſſumus, tamquam contra turpia mancipia mundi ſervitutem ſervituri JESUS CHRISTI præferentia.

Quoddam complacendi ſtudium laudabile eſt.

Ne fontes ſimul , inſonteſque nullo in diſcrimine habeamus , ante omnia neceſſe eſt diſtinguere ſapientem obſequentiam , quæ Chriſtianos ſimul nectit , a noxia , quæ omnino ex ſocietate eorum eſt proſcribenda. Qua in re animadvertite quæſo moralem Philoſophiam , ac Theologiam chriſtianam ſemper virtutibus inſeruiſſe quamdam obſequentiam, vel indulgentiam, quæ efficit , ut noſmet accommodemus moribus , & ingeniis eorum, quibuſcum vivimus , quæ nos tot modis mutat, quot ſunt occaſiones, & perſonæ diverſæ , & cujus proximus finis eſt vitæ commercium efficere ſuave, honeſtum, & jucundum iis in rebus, quæ rationi , & evangelio non adverſantur. Hæc indulgentiæ ſpecies nobis per Dei legem præcipitur ; & hæc virtus eſt, quam ipſe JESUS CHRISTUS, & Apoſtoli exercuerunt. Sancti Patres illam exiſtimarunt tamquam vel ſociam , vel fructum charitatis , eamque commendarunt tamquam medium neceſſarium ad animarum converſionem , ſanctificationemque procurandam.

Malum , quod generatim parit humanus reſpectus.

Humanus reſpectus duo potentiſſima animæ movet machinamenta, metum videlicet , & cupiditatem. Per metum nos generatim ab omnibus amovet pietatis operibus , quæ mundo non ſapiunt ; quotus enim quiſque auderet os aperire in cœtu aliquo ad Dei, eccleſiæque cauſam tuendam , quamquam illi perſuaſum eſſet , ſe id & poſſe , & debere? Vix audeat aliquis ad ſacramenta frequens accedere , modeſto corporis habitu aræ ſacrificio intereſſe, minori luxu indui , ut Chriſtianum decet , bona fide in gratiam redire ; hæc autem omnia , quia cenſuram metuimus , neque ſatis virium nobis eſt , ut eam flocci faciamus. Humanus reſpectus non eſt minus pernicioſus , cum efficit , ut propter placendi deſiderium agamus. Quid enim tunc fit, vel potius quid tunc minime fit? Si principis alicujus gratia demerenda eſt , ut in illius clientelam ingrediamur , illi aſſentamur , cum etiam injuſtitias , concuſſiones , vim exercet , illius cauſam ſuſcipimus, eamque pro virili probare contendimus.

Dei filius in eccleſia ſua Sacramentum inſtituit quo nobis conferat vim ad religionem publice profitendam.

Qui Chriſtiani facti ſunt per baptiſmum , cum adhuc imbecilles ſint , tamquam infantes recens nati per confirmationis ſacramentum acquirunt vim reſiſtendi omnibus mundi , dæmoniſque aggreſſionibus , & per hoc ſacramentum adeo plene confirmantur in fide , ut palam confiteri , & glorificare poſſint nomen Salvatoris ; unde ſacramento nomen factum eſt Confirmationis. Hæc virtus , & efficacia in apoſtolis apparuit, poſtquam receperunt Spiritum ſanctum ; nam qui ante Salvatoris paſſionem adeo erant infirmi , & imbecilles , ut aufugerent, Dominumque relinquerent ; S. Petrus , qui electus fuerat , ut eſſet petra fundamentalis eccleſiæ , & qui non ita pridem tantum animi , & conſtantiæ tulerat præ ſe , ſimplicis ancillæ voce perterritus, ter negavit ſe illius eſſe diſcipulum , omnes diſcipuli propter metum Judæorum ſe ſe unam in domum receperunt. E contra Spiritus ſanctus eos die Pentecoſtes adeo forti, potentique gratia replevit, ut deinceps audacter , ac ſine metu prædicaverint evangelium , & tamquam maximum , qui ſibi contingere poſſet , honorem duxerunt , ſi digni haberentur, qui pro nomine Jeſu opprobriis, & cruciatibus afficerentur. Act. 5.

Quamvis ignavia ſit vitium adeo parum notum , & oppugnatum , tamen pro modulo ſuo unum omnium maxime patet ; quoniam ne unus quidem eſt in inferno reprobus , qui ejuſdem reus minime ſit , eo quod noluerit reſiſtere torrenti exempli, & quod ignave mundi ſollicitationibus ceſſerit. Quemadmodum noverunt bonum, quod facere noluerunt , & malum cui noluerunt adverſari, turpis hæc infidelitas eos fontes fecit: *Scienti enim bonum , & non facienti , peccatum eſt illi.* Jacob. cap. 4.

Quam grave peccatum ſit humanus reſpectus.

Inde hujus peccati enormitas patet , quod ignavi Chriſtiani , qui ſua obire non audent munera, ne hominibus diſpliceant , non ſunt minus probro digni , minuſque nocentes coram Deo, quam apertiſſimi quilibet impii. 1. Videntur enim Deum magis contemnere ; quippe ſua norunt officia , ſed hominum intuitu detinentur ; igitur humanum divino præferuntur judicium. 2. Quia magis directe contra conſcientiæ , & rationis lumina operantur ; vident , quid eſſet faciendum ; ſed ne diſpliceant hominibus inimicis Dei , hoc facere non audent, neque ſatis fortes ſunt , ut illis reſiſtere velint. 3. Qui aperte liberiores æque in omnem libidinem ruunt, vel Athei ſunt, vel cæci, quos tradit Deus in deſideria cordis eorum ; & ignavi Chriſtiani homines ſunt , quos Deus urget , & ſollicitat ; ſed fallax verecundia validiſſimas quoque gratias exuperat. Itaque rebelles ſunt ſubditi , ac transfugæ in caſtra inimicorum Dei , quibus ſuffragantur. Aperte quidem improbi homines in malo magis obſtirmati , cæci , ac pertinaces ſunt ; ſed alii majori cum cognitione , & conſideratione peccant, ideoque majori etiam cum improbitate. Ideoque nec minus puniuntur, eoſque S. Joannes in Apocalypſi c. 21. in eamdem reiicit claſſem , in quam ſceleſtiſſimum , & turpiſſimum quemlibet peccatorem: *Timidis , & incredulis , & execratis , & homicidis , & idololatris pars illorum erit in ſtagno ardenti , igne , & ſulphure.*

Humanus reſpectus peccatum eſt meræ nequitiæ.

Cum aliquid vel boni omittitis, vel committitis mali ob humanam rationem , peccatum veſtrum pura pura eſt nequitia , & impietas. Cauſari non poteſtis levitatem , vanitatem , inopinate factum ; veſtra enim conſcientia contra vos ferret teſtimonium , & veſter judex eſſet. Accuſaret vos proditionis nomine, quippe illius monita contempſiſtis, & Deo infideles fuiſtis , cauſam hujus relinquentes, ut contra eumdem pugnaretis. Denique nonne vos inſimulabit dicens , melius vobis futurum fuiſſe , numquam veritatem credidiſſe , quam ſemel creditam , cognitamque deſerere?

Quam contrarius ſit qualitati ſervorum Dei.

Ut veri ſervi Dei dignitatem ſuſtineamus , eo mentis, & cordis ſitu eſſe debemus, ut illius cauſam noſtro commodo præferamus , & inquiramus omnes occaſiones placendi illi celeri omnium voluntatum ejus executione. Ille vere Dei ſervus eſt, cui nihil antiquius eſt cultu illius, qui præſto eſt, ut centies potius obiam cum honore , & bonis amittat , quam aliquid faciat hac indignum profeſſione, & qui ſe talem eſſe glorietur, quin mundi irriſionibus moveatur. Utque omnia verbo complectar , verus Dei ſervus inſtrumentum eſt animatum , non aliam habens actionem , motumque præter eum , qui a Domino ipſius proficiſcitur. Utrum autem hæc omnia cum humano reſpectu , qui hominibus tantum placere quærit , & qui nihil tantum metuit , quam ne illis diſpliceat ; conciliari valeant, penes te eſto judicium.

Ad humanum reſpectum procul exterminandum cogitare ſatis eſt , dignitatem filii Dei omnibus terratum regnis , imperiiſque eſſe præferendam. Reges, aliique principes populis imperant, ſibique ſerviri jubent, ſed quemadmodum glorioſius eſt de Rege benemereri eidem inſerviendo , quam ruſticis imperitare ; ita glorioſius eſt ſupremo mundi totius Domino famulari , quam in omnes terrarum populos dominari. Hoc Quintiano præfecto ſciſcitanti, utrum deceret generis nobilitati ſordes offundere Chriſtianiſmi ſervitute , S. Agatha reſpondit: *Multo præſtantior eſt chriſtiana ſervitus regum opibus , & præſtantia.* Quænam igitur eſt humani reſpectus indignitas , quod pudorem cieat chriſtianæ ſervitutis?

Injuſtum eſt hominiſſ judiciis acquieſcere.

Humanus reſpectus injuſtus eſt , & iniquus; cur enim Dei judicium , quo juſtificamur , non ſufficit , ut hominum judicia contemnamus ? Cur in nobis eumdem gignit effectum , ac amicorum noſtrorum , & eorum , quos in pretio habemus , approbatio , quæ paſſim ſatis eſt , ut nos conſoletur ob ea , quæ de nobis alii vel cogitare , vel dicere poſſunt? Cur ratio , quæ nobis oſtendit , hos ſermones nocere nobis non poſſe , & per ſe nullum nobis detrimentum afferre , cur inquam adeo modicum facultatis habet in cor noſtrum , ut efficere nequeat , ut ſuperemus affectionem adeo vanam, & iniquam , vel potius metum adeo inanem?

Vera fieri nequit converſio , niſi humanus reſpectus vincatur.

Turpis eſt politica , & Chriſtianum minime decens non audere Dei , virtutiſque cauſam ſuſcipere præ timore , ne hominum ludibrium fias , ſi in pietatis exercitatione intepeſcas. Videmus e contra , Sanctos , quos vere tetigit Deus , ſtatim palam hoc fuiſſe profeſſos ; cujuſmodi fuere S. Maria Magdalena, S. Paulus, aliique innumeri, quos non puduit evangelica amplecti dogmata , ſed omnes æquo animo ſubierunt mortalium irriſiones, & judicia, quæ de ſe fieri poterant ; quaſi hoc pacto ſibi voluiſſent intercludere viam recedendi , ne pudore ſuffunderentur, ſi ab adeo præclaris initiis aberraſſent.

Vitæ

Modi ſuperandi reſpectum humanum.

Vitæ ſpiritualis Magiſtri inter plurimos modos vincendi humanos reſpectus , malamque verecundiam ſe ſe pro Deo ſtare profitendi , duos nobis ſuggerunt , quorum uſus eſſe debet familiaris illis , qui chriſtianam vitam ducere volunt. Prior eſt timorem alio timore ſuperare: timorem hominibus diſpliceндi timore diſpliceндi Deo ; qui enim vere Deum timet, hominum , qui officere nequeunt illi, pro quo Deus ſtat, timore perturbari non poteſt ; ſed e contra omnia illi a Deo ſunt metuenda , ſi mundo placere ſtudens non timet , ne ſupremæ huic Majeſtati diſpliceat. Remedium alterum , profecto difficilius , ſed potentius , & efficacius eſt, certum capere conſilium Deo uni placendi ; & quia Deus vult, nos in pluribus hominibus etiam placere , continget , quod per hoc unum Deo placendi votum palam videbimus , quibus in rebus placere debeamus hominibus ; e contra vero , cum animum directe intendimus, ut hominibus placeamus , labimur in errores , & reſpectus ad homines omnino cordis noſtri potitur.

PARAGRAPHUS VI.

Delecti ex Aſceticis, recentioribuſque Concionatoribus loci hujus argumenti.

Quid ſit mundana obſequenia, & reſpectus humanus.

QUæ mala noſtris quoque temporibus inter fideles non parit humana hæc obſequentia ; utque mundo placeatur , quot in occaſionibus Dei cauſa proditur , & propria requies , & ſalus ſacrificatur? Vellemus quidem virtutem ſequi ; illam amamus, & exercere cuperemus, ſed ad id multa ſuſtinenda ſunt prælia. Vis requireretur hominum ſermonibus , urgentibuſque eorum ſollicitationibus cedere neſcia. Deficit animus ; nemo, ut vulgo dicitur, vult ſingularis videri ; vivendum eſt, ut vivitur ; aliorum animi alienandi non ſunt , neque adfectata diſtinctione offendendi. Eo in ſtatu eſſe debemus , in quo ab omnibus æquo excipiamur animo ; amici , patronique conciliandi ſunt, & quantum fieri poteſt, omnium ſuffragia promerenda. Mundanam hanc obſequentiam , quæ humanus reſpectus vocatur, oppugnare in animo eſt. *P. Giroust ſerm. hujus argum.*

Quanti faciendum ſit hominum judicium, & exiſtimatio.

Nihil vanius eſt hominum judiciis, quorum humanus reſpectus ſervos nos facit ; nihilque contemptibilius eſt hac mundi exiſtimatione , quam tanquam idolum veneramur. Et ſane quomodonam judicant homines ? Judicia fallacia , & erroribus obnoxia ; judicia nobis ſterilia , & ex quibus nullum vulgo ſolidum fructum percipimus. Etenim nonne in judiciis hominum , eorumque ſapientiſſimorum quotidie craſſiſſimas illuſiones deprehendimus? Cum illi , quantumvis peſpicaces ſint, hominum ſcrutari corda non poſſint , judicium ferunt ſecundum eas ſpecies , quibus decipiuntur , & ſecundum conjecturas, ex quibus eliciunt illationes, æque ac principia ſua , laborantes. Vos ipſos teſtes appello, Auditores lectiſſimi, qui toties id experientia didiciſtis. Quoties conqueſti eſtis de ſermonibus, quæ de vobis percrebuerant, & de ideis, quæ fuerant conceptæ? Quoties dixiſtis, vos ab illis non ſatis cognoſci , vobiſque eas cogitationes, & ſenſus attribui, qui ſenſibus veſtris omnino erant oppoſiti? Quoties intus ſenſiſtis, bonaque fide vobiſmet teſtimonium tuliſtis, elogia , quibus excipiebamini, vobis nequaquam deberi ; vel quod in vitæ veſtræ ratione corripiebatur , vacare culpæ , & longe aliud eſſe ab eo, quod ferebatur? Quod autem contigit vobis , indefinenter in humana ſocietate , omnibuſque vitæ ſtatibus fere contigit. *Idem.*

Propria experientia facit, ut hominum judicia contemnamus.

Poſt hæc negotium nobis opinio mundi faceſſat ; eam nobis demereri , atque in gratiam noſtram diſponere adnitamur ; utque id e voto cedat , indigniſſimæ , turpiſſimæque ſervituti noſmet ſubjiciamus. Noſmet mundi libidini , ingenioque ſubdamus ; an potius excutiamus adeo oneroſum , indignumque jugum , & ut S. Paulinus aiebat , non vereamur adeo ſententias judicis , qui ipſum quoque JESUM CHRISTUM damnavit. Ita eſt, Chriſtiani, hic mundus, cujus gratiam aucupamini aſſentationibus aliquando adeo turpibus , adeoque parum ſtatum veſtrum decentibus ; hic mundus , qui totam occupat curam veſtram , qui omnes ſollicitudines veſtras exhaurit , cui omne thus veſtrum adoletis , omnemque adhibetis honorem , ita cæcus fuit , & injuſtus , ut ipſum hominum Deum condemnaret. *Idem.*

Quam indigum humano reſpectu ſequi.

Nonne mirum eſt , nos ſemper ſub mundi tyrannide ſubjectos permanere, ubi generoſo conatu ex adeo turpi captivitate evadere poſſumus , & chriſtiano contemptu noſmet ſupra omnia judicia ejus attollere ? Si quis vel iræ impetu actus , vel de ſanitate mentis dejectus vel contra vos , vel pro vobis loquitur, illiuſne verba vos movent? Quid autem de vobis judicarent homines, ſi vos illi jugiter aſſidere intuerentur, voſmet componere, diligenter præcavere , ac nullam detrectare moleſtiam, ut huic mitiores, gratioreſque erga vos ſenſus immitteretis? Audeo dicere eum , cui vel minimus eſſet rationis uſus , nequaquam levius , & minori cum veritate , ac fundamento in omnibus fere occaſionibus eſſe judicaturum , quam mundum. *Idem.*

Id noſtis , immo crebris ſermonibus uſurpatis, & nihilominus neſcio , quo faſcino capti ſemper cæcum hunc mundum , inſanaſque ejus imaginationes adoratis. Tunc etiam cum illum corde contemnitis, tamen extrinſecus aliquod illi obſequium teſtamini , quod vobis acerbiſſimam figit crucem. Tunc etiam cum intus illum damnatis , foris tamen contra id , quod ſcitis , illius placitis , atque principiis omnibus ſubſcribitis. Si qui in mundo nitent, & præ cæteris libentius audiuntur, jam dii ſunt, quibus ſervilem cultum adhibetis , & honores , quorum eos etiam pudet , quibus a vobis temere deferuntur. At eſto , curæ veſtræ , auditores, magis felicem exitum ſortiantur ; eſto , mundus ſuam vobis detrectare nequeat exiſtimationem: quid vobis prodeſt hæc exiſtimatio , quam tantopere confectamini? *Idem.*

Omnibus in ſtatibus humanus reſpectus metuendus eſt.

Quemcumque ad ſtatum nos evocaverit Providentia, mundo adhæreſcimus , cui, metuimus, ne diſpliceamus ; conſanguineis, amicis , patronis, dominis. Hic ille eſt mortalium numerus, in quorum medio vivimus, in quibus confidimus, cum quibus neceſſitudinem, & familiaritatem habemus ; qui , ut ita dicam , ſeorſim mundum efformant, cujus judicium, ſermonemque veremur, & cui ſtudia noſtra, actioneſque accommodare contendimus .... Hic ille ſcopulus eſt, quem evitare debemus , quamcumque conditionem amplectamur. Scopulum voco humanos reſpectus, mundana officia , improba, & ſatyrica judicia , irriſiones , & dicteria , quibus excipiuntur, qui virtutem amplectuntur. *Sermo MS.*

Humanus reſpectus Deo eſt contumelioſus.

Humanus reſpectus Dei magnitudini adfert injuriam ; Dei quippe poſtulat magnitudo , ne illum homini comparetis, quem ipſe eduxit e luto , & exigit, ut alia quælibet magnitudo pro nihilo habeatur. Vos autem hinc quidem acti , ut voſmet Deo devoveatis , inde vero humano metu retenti, dicitis illi: Domine ex hoc tempore me tibi traderem, tibique præ alio quolibet ſervirem , ſi ea in conditione, in qua ſum, ſiceret mihi obſequi tibi, quin mundi cenſuras ſubirem: vellem quidem cum mundo omne vinculum auferre, ac uni tibi me conſecrare, niſi in partes tuas palam concedens ſexcentos mihi periculoſos hoſtes excitarem? Te quidem ea, qua fieri poteſt, maxima charitate complector: verum eſt , in anima mea ſe ſalutaria quædam inſeruiſſe ſtudia, quibus ad virtutem impellor, & id unum curo , quomodo illis me liberem vitiis, quorum adhuc mancipium ſum: attamen non audeo palam virtutem ſequi veritus, ne mundi exiſtimationem amittam. Sentio me intus ſtimulis agi, ut pietatem amplectar ; tamen adhuc mea vincula traho , licet invitus ; mundus enim, qui te amare non vult, non vult quoque a me te amari. Heu! ſi in uno me ſitum eſſet alterutram partem eligere, totum me tibi Domine, devoverem ; ſolus eſſes dominus cordis mei , & jam id facerem, quod hactenus non feci : ſed vides , quibus me probris, & contumeliis objiceret ſeceſſus ille, quem meditarer. Scis, mundum ſævum eſſe in eos, qui relinquunt illum , ut adhæreant tibi ; & quoniam confitendum eſt, ſentio mihi nondum eſſe vim contemnendi mundum hunc, mihique adhuc eſſe imbecillitatem , qua obliviſcor tui , illi ſerviens. *P. Maſſillon , ſermone hujus argumenti.*

Reſpondetur dicentibus ſatis eſſe clam ſervire Deo.

Scio , quid redditur : ſatis eſt , inquiunt , clam ſervire Deo , interius tradere illi cor ſuum , quin tot extrinſecus præbeantur ſigna ; numquid opus eſt hac pompa ad convertendam animam , quæ ſecreto converſionem ſuam operari poteſt , quin mundus id ſciat? Numquid populo præbendum eſt ſpectaculum , ubi vanitas fortaſſe majorem ſibi partem , quam vera pietas vindicaret ; & non ſatis eſt

Deo

Deo tradere cor purum, & fidem non simulatam, quæ sufficit illi? Peccator nonne potest bonum operari, servire Deo, sua peccata deflere, exercere virtutem, quin homines id cognoscant, quod ipse clanculum agit? Nonne potest justus ex fide vivere, quin hoc mundus agnoscat? *Idem*.

Quæda m in fulgentiæ haberi possunt sine peccato.

Scio, quasdam esse urbanitates, quæ consuetudini negari non possunt; tempori, locisque inserviendum esse; cum mundo modum quemdam servandum esse; charitatem diversas induere formas ad hominum oculos fallendos; oportere infirmum esse cum infirmis, fortem cum fortibus, omnibus omnia, ut inquit Apostolus, & aliquando non carere merito occulere bonum, quod sit. Verum ajo, hoc esse seipsum Deum inter, & mundum partiri; hoc esse, velle adhuc rationem habere mundi, quem odisse debemus, suam abscondere conversionem, Deoque clam dumtaxat inservire, & hoc ex dimidio tantum christianum esse, pudore suffundi, quod totus Dei sis, postquam te minime puduit, totum fuisse mundi, ejusque turpia flagitia tibi gloriæ vertisse. *Idem*.

Indignum est non audere palam pro Deo stare, qui ut pro nobis staret tot fuit affectus contumeliis.

Ex quo Deus homo factus, factus quoque fuit insipientium ludibrium; ex quo se ipsum sexcentis objecit contumeliis propter amorem tui, licerne tibi clanculum eidem inservire, & pro illo aliquid ferre? . . . O homo! Quomodo ergo te ingratum esse non pudet, & non præbere omnia grati animi monumenta Deo teo ob omnia beneficia, quibus te cumulavit, præsertim vero illud conversionis tuæ! Nondum dico; timorem hunc, quo palam te pro Deo stare non audes fateri, esse generoso homine indignum. Si enim credis justitiæ partem prævalere, cur id dissimulasti, ubi illam amplexus fuisti? Anima natæ cum aliquo nobilitatis sensu ita ne dissimulare novit? Si natus es non sine optimis erga Deum affectibus, si te illi famulaturum promisisti, cur te abdis? Quamvis viveres adhuc calamitosis illis sæculis, quibus Christiani tamquam monstra habebantur non ferenda, & quibus nova subinde parabantur supplicia, quam pulchrum esset palam profiteri, quod tenes! Quam gloriosum esset tibi, etiam pro Dei causa mortem oppetere! Quam honestum id palam testari, & confiteri! Hic autem ubi nihil tibi metuendum est, nisi ad summum aliquot dicteria, te pudet, ut ita dicam, illum habere amicum, caput, patronum, dominumque. Tu qui in mundi negotiis tantam jactas vim, animæque magnitudinem, in religione abjectissimo quolibet e populo es imbecillior. *Idem*.

Nullus haberi potest respectus humanus, nisi mundus diligatur.

Hoc affirmo, donec externam speciem mundo tradideris, eique extrinsecus servieris, fieri non posse, ut illi tuam non impendas benevolentiam. Quid enim est mundum diligere? Nonne est religiose placita illius sequi, legibus ejus obtemperare, usus revereri, consuetudines servare? At quæso nonne id agis, cum externam speciem mundo tribuis? Servas igitur semper nexum, & necessitudinem quamdam cum mundo; quamvis clanculum videaris cor tuum Deo tribuere, & unum illum diligere. Adhuc amas sæculi voluptates, qui nonnisi cum mœrore, ac tristitia eas animo reputare deberes, quibus indulsisti; eo nocentior es, quod geris adhuc catenas inimici, quem adhuc te odisse dicis, & cujus excussisti jugum, ne amplius illi servires. Sed falleris, cum dicis, se secreto hunc mundum odisse: illum adhuc amas; nisi illum amares, te videremus contemnere, quidquid de te dicere potest; & maxima voluptas tua esset Deo exteriora amoris indicia tribuere: sentires cor tuum succensere contra ea omnia, quæ tibi exhibet mundus, usus illius tamquam virtutis impedimenta, non autem veluti status tui officia, respiceres.

Non metuuntur hominum judicia pro malo; cur pro bono sunt metuenda.

Cur in justitiæ viis id metuas, quod in viis iniquitatis non times? Nihili facis hæc mundi judicia, cum cupiditatibus tuis vis satisfacere: publicas non expavisti censuras, ne peccares, eas vero times, ne agas pœnitentiam; nullum tibi facessere negotium voluisti mundi æstimationem, & approbationem cum de tuis agebatur voluptatibus, ejusdem vero rationem habere vis cum de tua agitur salute! Dicebas, mundo os obstrui non posse, ut aliquam invenires inter conscientiæ tuæ stimulos, & dicteria, quæ in te jaciebantur, tranquillitatem; cur autem hoc ipsum in tua conversione non dicis? Num judicia illius facta sunt tibi magis terribilia, vel putas mundum hunc æquiorem esse judicem, cum de gratia agitur, quam cum de peccato? Heu? ne Deo servias, te mundus tantum morari potest? Scelus quocumque elato volitet capite, virtus una prodire non audeat? *Idem*.

Ad rem eamdem veniamus. Quid de vobis dici poterit in mundo, quod vobis mœrorem afferre, ac in salutis via remorari possit? Inquient, vos mobiles, & inconstantes esse, in virtutis castra transfugiendo; & populo ea præbere spectacula, quæ illum oblectant? Felix inconstantia, quæ vos in Domini cultu figit, efficitque, ut iis adhæreatis bonis, quæ numquam sunt peritura? Inquient, vos esse dementes? Sancta, & felix dementia, millies sapientior ipsa sæculi sapientia; efficit enim, ut perituris bonis, & momentaneis voluptatibus æternam anteferatis hæreditatem, quam nemo vobis eripere poterit? Quid? inquient, vos non diu permansuros in eo statu, quem amplectimini? Utiles exprobrationes, quæ vestrum excitare debent fervorem, & vigilantiam. Inquient, vos mundum relinquere hac tantum de causa, quia vos mundus relinquit? Pretiosa judicia, quæ certos vos faciunt non ultra, ut tot alios, reversuros esse in mundum, qui vos ultra recipere non vult. Vos in mundo, & inter amicos pro ridiculis habendos? Molestæ quidem, sed jucundæ exprobrationes, quæ certos vos faciunt Deo acceptos futuros. Post conversionem vestram nulli amplius utiles esse? Utilis contemptus, qui vos adigit, ut vosmet penitus divino cultui addicatis, quoniam posthac mundo inutiles estis . . . Hi ergo sunt mundi sermones, hæc judicia, hæ censuræ pietati vestræ adeo terribiles. Hæc terribilis illa perplexitas, quæ prohibet, ne vos totos Dei cultui tradatis. Eheu cæcam imbecillitatem, ac lacrymis nostris nimis dignam? Quid? virtus vobis non majorem conciliaret existimationem ea, quam in scelere habetis? *Idem*.

Indignum est, quod humanus respectus prævaleat consilio serviendi Deo.

In eorum, qui præ cæteris sanctitatis laude floruerunt, vita pauca video, inquiet aliquis, quæ me deterrere possint; jejunium, solitudinem, silentii, & orationis amorem, pauperibus opem ferre, cupiditates impugnare, mihi videor haud ægre hæc omnia facturus, propter solum desiderium acquirendæ amicitiæ Dei, ac memet morti præparandi. Admirabiles isti sensus: sed si hoc verum est, quid tibi adhuc negotium facessit? Quodnam tantum obstaculum est, quod adeo præclaram animi dispositionem inutilem valeat efficere? Heu? unus tantum tibi superest gradus, & jam sanctitatem adeptus es; quid te retinere potest, cum jamjam in cor Dei ingressurus videris, cujus omnes aditus tibi patere videntur? Mundum vereor, ais. Mundus ita malignus est, ut vix cogitari possit, sermones, & irrisiones illius nequeunt evitari; omnia vult interpretari, rebusque omnibus virus adspergere. Quid de me dicet, si repente aleam fero, si societates relinquo, si serio id ago, quod mihi faciendum esset, & quod facere vellem, ut placerem Deo? Modo tamquam hypocrita, modo tamquam imbecillus homo traducat; levitatis, inconstantiæ, insaniæque insimulabor; centum afferuntur inanes hujus mutationis excusationes, & ubicumque cognoscor, fabula fiam; iis vero, qui me non cognoscunt, digito ostendar; altera hæc vita cum illa comparabitur, quam hactenus duxi: denique omnes loquentur de me, quin fortasse vel unus inveniatur, qui mihi se æquum judicem præbeat. Hiccine totus est timor tuus? Si bene novi, totus ad hominum sermones redigitur. At fieri ne potest, hoc in mente tua par habere pondus cum omnibus argumentis utilitatis, justitiæ, gratitudinis, amoris, quæ te impellunt, ut Deo famuleris? *P. de la Colombiere, sermone hujus argum.*

Quinam de nostra devotione obloquentur.

Quinam tuam conversionem in levam partem interpretabuntur? Protervi quidam homines, qui se nihil credere profitentur, vel nihil facere eorum, quæ credunt, hoc est stulti homines, qui communis etiam sensus expertes sunt. Fierine posset, ut hominis judicio carentis judicium præferres tuo; & eorum, qui saniorem mundi partem constituunt? Quænam ignavia, ac turpitudo, S. Chrysostomus ait, quod fidelis per characterem super Angelos evectus ultro se subjiciat hominibus, illis placere quærat, atque hac indignitate se parem præbeat gladiatoribus, comœdis, atque histrionibus? De hypocritis loquitur, sed potiori jure isthæc exprobrari possunt timidis Christianis, quos alloquor. Si enim illi corripiendi, quia bene operantur, ut hominibus placeant, quid dicendum de istis, qui ut placeant hominibus, bonum facere negligunt, & aliquando etiam malum operantur? *Idem*.

Perseverantia in bono obstruitos illis qui initio nostrum vivendi genus improbat.

Si initio improbaris, quia credunt, vel credere simulant, te vitæ rationem non immutasse, ut bonus fieres, sed bonum factum esse, ut immutares, perseverantia tua os illi facile obstruet. Per aliquot dies verba fiunt, ut assolet, cum aliquid accidit novi, quamprimum siletur, & finitur quemque pro libidine sua ducere vitam; sed si in bono perrexeris, jam te mirari incipiunt, & virtus in honore habetur. Intelliges, hoc fere semper accidere, præsertim vero cum qui bonam amplectitur viam, vir est alioquin eximius, animi, aliisque seu naturæ, seu fortunæ bonis commendatus, cum non relinquit mundum, eo quod in eo se florere desperet, neque dici potest malis suis adigi ad pietatem, ne quid deterius contingat. *Idem*.

Si quocumque pretio evitare vis censuram, & irrisiones hominum, sexcenta erunt essentialia officia necessario nobis prætermittenda. Detrectare in sanctis locis miscere verba, maledicis, & detractoribus silentium indicere, postquam oblocutus fueris, palinodiam canere, juramenta, & sermones parum pudicos damnare, testari saltem silentio, vel oris habitu scandalum tibi injectum fuisse, inimicum conquirere, ut ad veram illum adigas reconciliationem, hæc omnia sunt officia, quæ evitari non possunt. Si vis fideliter, atque constanter hæc obire omnia, jam habeberis devotus homo, vel imbecillus, quod nullo pacto pati potes. Ergo quotiescumque similes aderunt tibi occasiones, tentaberis, ut divina mandata contemnas, & nisi extraordinaria tibi opituletur gratia, cedes tentationi, ages secundum principium tuum, & Deum contemnere, quam ab hominibus males contemni, *Idem*.

Nosmet contra humanæ respectum confirmare debemus.

Si me damnat mundus, Christiani videlicet, qui in mundi flagitiis vivunt, bonorum, omniumque eorum, qui rationis vim habent, consensu laudabor. Damnabit me mundus; sed omnes Sancti, Angelique omnes, & Deus ipse me sua dignabitur approbatione, & amore. At quis mihi dixit, fore, ut mundus me damnet? Fortasse ne sentiet quidem mutationem meam, & licet hodie aliquid damnandum esse crederet, adveniet dies, qua coram universo terrarum orbe æquiorem se mihi præbebit judicem, suamque improbabit insaniam, eo quod me insipientiæ insimulaverit. Statim quidem me damnabit; sed constantia mea efficiet, ut aliter loquantur, qui de me fuerint oblocuti, & fortasse etiam efficiet, ut & ipsi vitæ rationem immutent. Denique, ut omnia pessime cadent, id mihi metuendum est, ne mundus novam vitæ meæ rationem irrideat. O Deus, ira tua, quam longe terribilior est omnibus irrisionibus ejus! Vitæ meæ reformatos mores irridebunt; sed longe aliter dæmones insanam verecundiam meam cachinnis exciperent. Impii me vertent in ludibrium, ac Deus irrisiones eorum ulciscetur, & ipsi vicissim, sed longe crudelius, subsannabuntur: *Qui habitat in cælis, irridebit eos, & Dominus subsannabit eos*. Domine, confirma nos contra adeo imbelles inimicos; ne permittas inani metu irrita fieri omnia bona desideria nostra, omnesque tuas gratias. *Idem*.

Humanus respectus meliora suffocat consilia.

Quot homines divinitus afflati magis frugem vitam ducere incœpissent, immo vitam sanctam, reformatamque libenter amplexati fuissent, nisi timor sermonum, & judiciorum mundi adeo sancta consilia suffocasset, nisi nescio quis malesanus pudor eos deterruisset? Facile sibimet jucundissimas interdixissent voluptates; non horrebant amplius pœnitentiæ austeritates: immo nescio quid illecebrarum inveniebatur vivendo, ut Sancti vivunt, & propter Deum aliquid heroicum aggrediendo. Sed quænam erit hominum mens, nisi me cœtibus interesse viderint: si repente me simplici veste, externoque habitu corporis ad modestiam compposito viderint incedentem? Si me Xenodochia, pauperumque domos invisere conspexerint; si adeo frequens ad exomologesin, sacramque synaxin accessero, uti Deo jucundum fore intelligo, quid de me mundus non dicet? Munde impie, & infelix! Numquamne JESU CHRISTO bellum inferre cessabis? Frustra igitur ille de te semper victoriam retulit, teque rubore suffudit sua doctrina, & exemplis? *Idem in christianis considerationibus*.

Christiani gravissimi sunt religionis suæ persecutores.

Externæ persecutiones, tyrannorumque sævitia ecclesiam non labefactavit, sed confirmavit. Christiani christianam fidem sibi gloriæ vertebant, dum Ethnici illos probris afficiebant, exuebant bonis, eosque exquisitissimis cruciatibus torquebant; acerbissimæ eorum irrisiones, sævissimæque minæ constantiam eorum nequaquam concutiebant. Sed cum Christiani ipsi Christianorum facti sunt persecutores, & JESU CHRISTI regnum divisum est, eorum ceditur artibus, cumque malum inde proficiscatur, unde expectanda erat medicina, certa imminet ruina. Non miror, quod Judæis scandalo fuerit crux JESU CHRISTI, atque Ethnici stultitiæ insimulaverint sacrosancta religionis nostræ mysteria, ac turpe censuerint illum pro Deo habere, qui inter cruciatus animam effhasset; at intelligere nequeo, quomodo mortales pudeat servire illi, quem palam Deum esse fatentur. Hodierna die cum Domini nostri divinitas in terris omnibus constituta sit, crux facta sit publici cultus objectum, & Reges illam coronis suis inseruisse glorientur, & nemini pudorem nomen Christiani suffundat; ægre intelligi id potest, quod aliquis ob Christianas virtutes, & officia erubescat; quamobrem dicere oportet, humanum respectum sæviorem religioni persecutionem inferre, quam tyrannos, qui præ cæteris ad interitum illius conspirarunt, quoniam ille magis, quam isti, Christianos absterret, ne suis perfungantur officiis. *Idem*.

Hypocritarum, & eorum, qui humanis agantur respectibus comparatio.

Si hypocritæ probro digni sunt, quia bene agunt dumtaxat, ut inanem aucupentur gloriolam, quid de illis dicendum, qui eamdem ob causam aliquando & bonum prætermittunt, & malum operantur? Illi malunt hominibus placere, quam Deo, isti vero malunt displicere Deo, quam hominibus non placere. Qua in re primi hoc saltem boni habent, quod ut bonis placeant, operantur; hi vero a nefariis probari quærunt, quorum laudes veræ sunt probra; ideoque omnia subituri sunt hypocritarum maledicta, ac præterea longe gravius supplicium. *Idem*.

In humano respectu non deest contradictio.

Magna opus est fide, ut crucifixus homo Deus esse credatur; sed hoc posito, quod credatur, quod adoretur, & adoretur ab omnibus, non video, cur turpe existimandum sit illi servire. Conciliate hæc duo simul, si fieri potest, gloriari, quod Christiani estis, & erubescere, quod boni estis Christiani; hoc idem est, ac si quis gloriosum duceret militem esse, turpe vero strenuum, & generosum esse militem. Quisnam Princeps credidit umquam sibi gloriosius esse Regem esse, quam magnum esse Regem? Vos autem gloriamini JESUM CHRISTUM Regem esse vestrum, & illi servire vos pudet. Si qua gloria est illi servire, quis non videt gloriæ cumulum esse, eidem summo studio, & fervore famulari? *Idem*.

Humanus respectus prohibet, ne bene agamus.

Quot peccatores fortasse fuissent conversi, nisi insana, & ridicula verecundia irrita prorsus fecisset bona desideria, quæ Deus illis sæpe immisit? Quot tepidos imperfectosque Christianos in molli, languidaque vita tenet inanis mundi timor, & pavor sermonum, & judiciorum mundi? Contra mundum hunc opus fuit, ut Spiritus sanctus visibili specie in cænaculum dilaberetur confirmaturus Apostolos contra inimicum adeo simul & infirmum, & periculosum . . . . . Mali bonorum non timent judicia; quare boni malorum iniquas censuras expavescunt? Vis Deum cum mundo conciliari, Deus vero te mundi judicem constituere volebat; ex ore tuo illius damnationem volebat elicere, illum pedibus tuis submittere, ac te supra omnes illius potestates statuere; tu vero ita ignavuses, ut te submittas, & adeo insipiens, ut velis Deum ipsum sese illius tyrannidi subjicere. Quænam rerum inversio! quæ indignitas! quod malum . . . . Deus sæpe hos ipsos humanos respectus punit per eadem mala, quorum illi nobis terrorem incutiunt. Permittet Deus, ut mulier, quæ devota cupit haberi, tamquam profligatæ, perditæque pudicitiæ habeatur; permittet, ut turpe aliquod malum, gravis quædam contumelia rubore suffundat hominem, quem pudet videri Christianum. *Idem*.

Vanitas judicii hominum.

Si scire cupis, quid sit humanus respectus, huic applicare potes verba, quæ de Idolis inquit S. Paulus: *Quia nihil est*. Honestum illud, quod quæris, judicium, opinio bona, quam cupis, mera vanitas est. Verum est, si hæc opinio sese in universum terrarum orbem posset effundere, si in omnium mentibus haud hæsitanter locum haberet, si post mortem subsistere posset, quantum-

vis illa inanis, fragilisque sit, attamen partem curarum, nostræque æstimationis pensaret; sed cum sit fragilis, incerta, fallax, qualem esse novimus, *nihil est*. Si magnam de illa concipimus ideam, hoc ex mentis nostræ infirmitate procedit. Aperiamus oculos, eos longius circumferamus, & videamus, quid illa sit in mentibus aliorum. Cogniti estis, o principes mundi; sed ubi? hic, & alibi longe plurimis estis ignoti. In pretio estis, sed apud quos? apud amicos, apud exiguam mortalium manum; sed quot illi sunt, qui sumptibus vestris crescere adnituntur? Quot sunt, qui id ignorant? quot tamquam contemptus objectum respiciunt id, quod vos præ cæteris maximi faciendum putatis; quot nullo habent in discrimine, quod ipsi tanto studio conquiritis; quot improbant, quod vos pares existimatis tot admiratorum oculis alliciendis? *Ex sermonibus, qui Patri Ruæo accepti referuntur sermone hujus argumenti.*

Indignum est mundi favorem, & approbationem consectari.

Quid? aucupari mundi favorem, qui pro libidine mutabitur, quin cordis mei statum consulat, & contemnere æstimationem Dei, quæ non mutabitur, nisi quando ipse mutabor? Quid? velle placere mundo, qui me eo magis contemnet, quo minus religiose meam illi prodam conscientiam, & negligam placere Deo, qui mihi benefacit, qui prohibet ne peream, idque propter amorem mundi, qui me odisse decrevit? qui optimas actiones meas in pravum potest sensum detorquere, qui præsto est, ut ingrati animi vitium ad calumniam usque, & contumeliam proferat. Hoc tamen mundi ingenium est, hic sermo. Animo repete, quid dicat David loquens de idolorum stupiditate: *Os habent, & non loquentur, oculos habent, & non videbunt. Manus habent, & non palpabunt.* Psalm. 113. Hæc quidem idolorum stupiditas est, sed hæc etiam mundi affectio est erga amicos, & cultores suos. Oculos habet, non autem ut videat, quid pro se fiat; aures habet, sed non ut audiat elogia, quibus extollitur. Quænam pro illo fecisti, atque dixisti, quæ neque videre, neque audire visus est? Cum illius æstimationem aucupatus es, quot curæ in irritum abierunt, quot evanuerunt verba, quot bona dissipata sunt, quot affectationes, sollicitudines, consilia inutilia fuerunt! Hæc omnia tibi nihil profuerunt; credebas illum oculos habere, quibus intueretur studia, conatus, curasque tuas, ille vero harum rerum nullam habuit rationem, arbitratus est, hæc omnia ex amore proprio profecta, te tibi obsequi, tuamque rem perquirere; ideoque illa nequaquam accensebat suis erga te obligationibus. *Idem.*

Pudet, cum nostra erga Deum obeunda sint officia, crimium vero, & infidelitatum non puder.

Non sentimus humani respectus catenas, cum a malo quis nos avertere cupit; at eas nos sentimus, cum bono animum debemus appellere. Non pareris viros bonos, qui te conantur a tuis vitiis avellere, & aurem præbes sectatoribus mundi te a virtute deterrere conantibus. Non erubescis, cum videri debes mundi assecla, & erubescis, cum te mundi inimicum debes profiteri. Erubescis, cum munera tua tibi sunt obeunda, & non erubescis, cum obsequentia, libido, amor te ab illis avertunt. Existimationis tuæ curam habes cum illis, qui tibi bonum suadent, eam vero negligis cum illis, qui te ad malum impellunt. Verum esto; quantum tibi libitum fuerit, judicium mundi mancipium, dummodo revereris judicium conscientiæ tuæ, ad quam te provoco. *Idem.*

Christianus generosus esse debet mundi contemptor.

Æque generosi esse debemus mundi contemptores ac mundus audax est, ut nos ipsos contemnat. Ita est; prima Christiani virtus est superbia, quæ illi hunc suadet contemptum, non quidem Pharisæi, aut Philosophi ambitione, sed vi quadam heroica, sanctaque obduratione. Intellige quod dico, & suavitatem status hujus, in quo viri boni conscientiæ suæ testimonio roborati pro nihilo habent ignominiam, honorem, calumniam, laudem aliorum non quidem per simulationem, fictamque speciem, sed ex officio, & quin vim inferant sibi, qui dicunt se nihil vereri, non ut oculos perstringant, sed ut cor in bono confirment. Veri Christiani munera obeundo nihil vereor; hoc certum mihi stat; in hoc vivam, atque persistam: ita generosus loquitur Christianus. *Idem.*

Respectus humanus christianæ libertati est oppositus.

Intelligite felicitatem Christiani, qui ab omni servitute liber est, qui nobili superbia mundum contemnit coram illis, qui suarum, sæpe alienarum etiam cupiditatum, ac opinionis mancipia semper in mœrore vivunt, nihil ausi facere, vel aggredi inconsultis oculis aliorum. Vah ignavam obsequentiam; tu potes in hominis mentem cadere! Judex non audet justum proferre judicium; timet enim, ne lata sententia dolorem afferat alicui, quem metuit. Matrona hæc familiam suam bene instituere non audebit, ne devota habeatur: adolescens ille conscientiæ suæ aculeis discerptus bonum videt, & vellet, sed mundi metus prohibet, ne quod vellet, exerceat: timet amicos, inimicos, ipsos etiam servos, & domesticos timet. Indignam humana libertate miseriam, & longe christiana libertate indigniorem! Christiane, Tertullianus ait, hominem times tu, qui in nomine tuo geris, unde universæ terræ formidabilem te efficias; times peccatorem tu, qui in universi terrarum orbis judicio partem es habiturus? Ostende morum tuorum sanctitate, sanctaque audacia eam auctoritatem, quam tibi præclarum hoc tribuit nomen. *Idem.*

Qui non audent bonum operari ne hominibus displiceant, hi coram tyrannis fidem suam non tuceretur.

Virtutem deseris, ut peccatum sequaris ob timorem judiciorum mundi. Hoccine consilium caperes, si tyranni tormentis fidei tuæ periculum facerent, quemadmodum peccatores humano respectu morum tuorum faciunt periculum? Heu! quot Christianismi puritatem se habere gloriantur, quin præsto esse videantur ad effundendum sanguinem; quo professionem suam signent! Ignavi, cæcique Christiani, S. Cyprianus exclamat, quid ipsi ad suppliciorum conspectum faceretis, qui Deum ob minimam irrisionem relinquitis? Dicitis tamen, vos habere fidem nullis tyrannorum, carnificumque cruciatibus labefactandam. Quam parum credo fortitudini, quæ extra periculum est! Quomodonam JESU CHRISTO reddetis honorem, quem debetis illi, vos, qui nulla habita ratione testimonii sapientum, conscientiæ vestræ, Deique ipsius, illum quotidie inter amicos, consanguineos, famulos negatis, & dedecore afficitis? Quod scelus! JESUM CHRISTUM per fidem confiteri, eumque per vitæ flagitia negare! Nullo pudore coram tyrannis suffunderemini, dicitis, & coram amicis, familiaque vestra suffundimini? *Idem.*

Stultum est pudore suffundi quod Christianus videare.

Ut te Christianum esse, & videri pudeat, tibi persuasum esse debet, vel causam hanc a ratione abhorrere, vel turpe esse, eam causam, quæ ratione probatur, tueri. Nemo ita cæcus est, qui non videat, non dico quidem, nil æquius, & justius esse, quam christianam vitam ducere, sed stultum esse hoc non facere; ut igitur te Christianum esse pudeat, pudere te decet, quod stultus non sis .... Quantumvis corrupti sint hujus temporis fideles, satis honesti sunt, ut finant, quemlibet pro libidine vitam traducere, & illum, quem Christianum esse pudet, eo majori cum injuria pudet, quia in uno ipso positum est Christianum esse, quin aliquis adversetur ... Ex omnibus affectionibus, quas Christiani fovent, religionis amor ille est, cujus eos pudet magis, quia omnium est infirmissimus. Si illi, cum quibus consuevisti, satis liberi sunt, ut damnent amorem, quo tuæ adhæres religioni, quis prohibet, ne æque liber sis, ac illi, ut hunc amorem tuearis? Si familiaritas illis præbet locum dicendi, te injuria Christi fidem profiteri, eadem amicitia nonne tibi locum præbere debet dicendi, ipsos injuria adeo parum Christianos esse? *Abbas de Villiers, libro cui titulus: Errores hominum in viis salutis.*

Turpe non est Jesu Christo servire.

Honori nobis vertimus principibus obsequi vieris: novissimus inter famulos, ex quo principis gerit insigne, superbit; neque honori nobis vertimus, immo nos pudet JESU CHRISTO famulari. Numquid aliquid abjectum, ac turpe est in hominis Dei persona? Aliquidne est, propter quod nobis erubescendum sit, quod illi serviamus? Non pudet mundanos sequi palam mundum, mundum hunc a Deo reprobatum, & Christianos JESU CHRISTO adhærere pudeat. Non pudet ultorem, & impium esse; & pudeat pium esse, ac probum. Flagitiosissimus quisque turpissima facta sibi honori vertit; & Christiani pudore suffundentur propter sanctissimas, & gloriosissimas actiones. Heu, quoties audacter, elatoque capite infamia, vel saltem suspecta loca adiitis? ac turpe ducitis, si in recessu, si ad aras, vel ad pœ-

nitentiæ tribunal videamini. Hæc humilitas non est, sed ignavia. *P. Nepveu in christianis considerationibus tom. 1.*

Dei magis quam hominum judicia metuenda sunt.

Si quid boni facio, inquiet aliquis, si modestum corporis habitum præ me fero, si paulo magis a mundo recedo, mundus me irridebit, improbabit, & fortasse damnabit. Utrum magis optandum est a Deo, an ab hominibus approbari? Utrum magis metuendum est a Deo, an ab hominibus reprobari? Nisi me approbant homines, eorum judicium a me est contemnendum, & nil ultra mihi possunt efficere: at si Deus non approbat me, si me damnat, jam reprobus sum; hujus autem reprobationis quisnam terminus est, nisi æternus interitus? Attamen timeo, ne ab hominibus improber, nec timeo, ne reprober a Deo; quæ cecitas! quæ dementia! *Idem.*

Contradictio est christianam religionem profiteri, & non audere illius actiones operandi.

Fateris Jesum Christum esse Dominum, & Deum tuum, idque tibi gloriæ ducis; at te pudet fateri servum ejus esse, atque discipulum? Numquid iniquus agi potest? Te Christianum esse profiteris, & te pudet bonum videri Christianum: ubi ratio tua est? Putas tibi gloriosum esse præclaro hoc nomine nuncupari, ac erubescis, si palam Christiani munera implere videaris? Quæ stultitia! Credere in JESUM CHRISTUM, & ob illius Evangelium pudore suffundi; legem illius in pretio habere, & turpe ducere adimplere illam; doctrinam ejus profiteri, & ad exempla illius erubescere: Christiani quidem fidem, Ethnici autem vitam habere, hoc sane est veritatem in injustitia detinere. *Idem tom. 2.*

Humanus respectus excusari non potest.

Frustra peccatores noxios metus suos excusare conantur, Eorum obsequentia cæca indulgentia est, mollis ignavia, non probanda inertia, vera turpitudo, consuetudo eo magis indecora, quo fortius invaluit: agitur enim de cohibendo torrente, qui plerosque fidelium rapit in præceps ... Humanus respectus omnes fere hominum conditiones seduxit: qui principibus obsequitur, eorum cupiditatibus adblanditur, ne eorum in se odia convertant: divites ultro citroque se ipsos habere gestiunt in pretio, & cupiditas existimationis hujus invicem fovendæ efficit, ut dimidium divitum alteri dimidio illud offerat thus, quod uni debetur Deo. Qui pollet ingenio, mavult inanes excogitare causas, quibus humanum excuset respectum, cum magno eorum numero, a quo probatur, quam fere solum vacare, ut solidæ rationes, quibus damnatur, prævaleant. Ingenium facile suum esse putat, sese dedere iis omnibus, quæ cor suum aliis permittere ipsum cogit ... Humanus respectus in ipsa etiam, quæ sanctissima habentur, cœnobia irrepit; ibi nemo quidem insignia committere vellet flagitia, sed neque sanctitatem persequi auderet, ne locum præberet eorum, quorum fervor minus ardens, & levior lingua irrisionibus. *P. Langlois in præfatione tractatus de humano respectu.*

Ad protervorum hominum irrisiones evitandas quid nulli fiat.

Peccator ad protervorum hominum irrisionem evitandam se ipsum insanissimis captivat cupiditatibus. Nec hoc probrum sustineat: *Devotus homo es, nescis oblectari*, aleæ subjicit, quidquid sibi ad victum est necessarium; crederet se a mensa consurgere tamquam honestum virum non posse, nisi assurgat igne ex liquorum varietate in sinu succenso, tenebrisque ex immodica crapula, nimiaque compotatione menti offusis. Supplicium putaret privatim domi suæ bibere, & comedere, quod compotatores sui illum absumere jubent; sed reipsa absumit; neque enim satis roboris habet, ut tandem cum virtute dicat, satis est; cum vitio sentit detrimentum, nec metuit, ne perfecta valetudine cum ratione fruatur. Ut fortis, & strenuus habeatur ab amicis aliquot, cum quocumque jurgia miscet, maxime innocuas festivitates suis perturbat clamoribus, atque cum quovis mortalium genere rixas serit, & contentiones. Apud flagitiosos mundum nescit, qui sermones suos non coinquinat iis locutionibus, quæ lupanaria, forniceisque impurissimos redolent, & qui non evomit blasphemias, quarum improbitas honestis auribus horrorem adfert. Magis ridiculæ ineptiæ præclara sunt facta, quæ jactantur; atque ita de mentis sanitate dejectus sis, oportet, ut obliviscaris; impudice factum, de quo gloriaris, quin illud feceris, dictum acute, vel potius obscæne, quod falso a te prolatum gloriaris, sæpe funestos exitus habere. *Idem.*

Palam pro Deo stare debemus.

Humanus respectus, ac submissio, quam ab illis exigimus, qui pendentia nobis, docet quomodo palam Dei causam tueri debeamus. Homo famulos suos jugiter circum se stare jubet, nudato capite, corporis habitu ad reverentiam compositio, insigne suum deferentes, ad abjectissima quælibet munera obeunda paratos eousque, ut curam gerant brutorum, quæ aliquam domino adferunt oblectationem; quod nisi fiat, servus habetur tamquam miser indignus pane, quo vescitur, & contumeliosis ejicitur verbis; attamen parum discriminis tandem interest inter duos homines, quorum alter famulus est, & alter dominus. Quomodo ergo a Domino habendus est servus domi suæ, quem illi servitutem præstare pudet? *Idem.*

Si exposceret Deus, ut pro ipso pugnaremus dirutam muri partem pectore, ferroque protegentes, atque nosmet hostilibus telis objicientes, necnon periculosa navigatione ab una ad alteram terrarum orbis extremam plagam proficiscentes, bona illi nostra sacrificantes, & acerbissimos dolores sustinentes, hoc submisso animo faciendum esset, immo adnitendum etiam, ut æquo, hilarique fieret. Quid enim prætexere possumus id negantes, quod petit, neque coram hominibus audentes servos ejusdem videri? Num virtutis pudere nos decet? Acute dictum a mundano prolatum ratio esse debet, ut veritatis inimici fiamus? Numquid propter JESU CHRISTI crucem erubescendum est? Quanam in re nostrum christianismum statuimus, nisi eo usque processerit, ut saltem nos JESU CHRISTI servos esse profiteamur? Id nonnumquam non sine labore fit, verum est; sed si hunc laborem detrectas, servus Dei non es, & nisi generose peccatoris irrisiones sustineas, Domini contemptus, & indignatio tibi est sustinenda. *Idem.*

Indignum est propter Dei servitutem erubescere.

Humane respectus, quanta est tua in mundo potentia! Quot adhuc fideles perdis! Non pudet militem in aciem descendere, hoc illius est officium. Non detrectat nauta mediis in fluctibus semper agitari, hæc illius ars est. Aulicus sibi turpe non ducit pendere a Principis voluntate, hoc illius munus est. Quin immo diverse hujusmodi personæ merito sibi vertunt id facere: gloria militis in bellica virtute sita est, nautæ existimatio a rei nauticæ scientia pendet, & aulici honor in ipsius obedientia consistit. Christiani solum infamiæ notam sibi inuri putant, si actionibus suis JESUM CHRISTUM confiteantur. Scio, sodalitatem hanc mihi lapsus esse occasionem; sed quid de me dicent, si ea perfregero vincula, quæ me illi vinctum tenent? Scio, me in hoc gradu, quod ambitionis opus est, damnari, sed quid de me dicent, si me eodem abdicavero? Scio, mores meos æquo liberiores esse, sed quid de me dicent, si majorem præ me verecundiam, ac modestiam tulero? Scio meum vivendi genus parum esse Evangelio conforme, sed quid dicent de me, si ea reliquero, quæ placere possunt. *Auctor actionum christianarum, sermone de S. Martha.*

Nefarii non semper bonos contemnunt, nec semper mundus illos persequitur.

Ne te ipsum fallas; non unius generis sunt persecutiones; mundi contemptus nec minus periculosus, nec minus metuendus est, quam ejus illecebræ; censuræque illius non semper ille scopulus est, quem virtus debet metuere. Hic mundus quantumvis corruptus sit, scit adhuc virtutem colere, & vereri; suarum pertæsus nugarum nonnumquam apud virtutis amatores quærit perfugium. Et sane mendacium, & iniquitas non adeo prævaluerunt in filios hominum, ut non superfit adhuc aliqua veritatis scintilla, quæ efficit, ut aliquot recta ferant judicia. Peccatores adhuc in seipsis quædam secreta lumina inveniunt, quæ efficiunt, ut illi quamvis in tenebris suis versentur, habeant in pretio, quod per cordis sui corruptionem amare non possunt. Virtus in justorum fronte quosdam imprimit characteres, quos non venerari non possumus; quidam in illis elucet religionis spiritus, & auctoritas in exemplis eorum, quæ inter mundi tenebras adhuc virtutis majestatem tuetur: in justo nitent adhuc, ut olim in facie Moysis quædam fulgoris, & majestatis indicia, coram quibus idolorum cultores præ reverentia tenentur oculorum aciem dimittere. Quo magis peccator virtuti fidem abrogare conatur, eo magis cogitur vereri justum, qui judicia illius novit aspernari; quo magis corruptionis vis mundi asseclas trahit, eo magis virtus, quæ inconcussam videt, eum docet, nihil æquare vim illam, quam virtus exercenti se tribuit .... Sed mundus non

non ſolum reveretur virtutem, eam etiam iis cumulat laudibus, quæ invidia ipſius dignæ ſunt, beatos appellat illam amantes: hos ſuſpicit, hos colit. Credis fortaſſe, illuſionem ſemper vigere, & peccatores ſemper contra juſtos ſevera ferre judicia? falletis, ac ipſe rei veritatem cognoſces, ſi cogitaveris illos inter ſuas voluptates, inſanoſque labores ſubinde non ſine mœrore, ac triſtitia deplorabilem ſtatum ſuum intueri . . . . Heu! cur, animæ juſtæ, timebitis, ne videamini JESU CHRISTO ſervire coram peccatoribus, qui vobis ſimiles eſſe deſiderant, ſtatim ac vos illis ſimiles eſſe ceſſatis? Fortaſſe vos illi contemnunt propter id, quod vos illis placere putatis. *P. Maſſillon ſermone de humano reſpectu.*

Rubor confitendi J. C. eſt graviſſima perſecutio quam paſſa fuerit Eccleſia.

Videns dæmon, ſe nihil profeciſſe perſequentem eccleſiam in capite ipſius per Judæorum ſævitiam, & in membris ejus per tyrannorum rabiem, novas excogitavit artes, & quemadmodum pollet ingenio ad interitum ejus, credidit, ut voti ſummam conſequeretur, ſatius fore, ſi fidelium ſanguinem intus, quam extrinſecus per ſupplicium, & martyrium effunderet: *Maluit ſuffundere, homines ſanguinem, quam effundere.* Hic eccleſiæ ſtatus eſt poſt omnes perſecutiones, ſed poſtrema hæc perſecutio illi cæterarum longe fuit funeſtiſſima. Quamobrem noſtra nunc maxime intereſt hodierna die adniti, ut evertamus timorem hunc infirmum, ignavum, turpem, & chriſtiano nomine indignum, qui inter fideles regnat, qui ne verbum quidem proferunt, cum chriſtianiſmus vel in capitis ſui, vel in membrorum perſona appetitur: *Nemo palam loquitur propter metum*, cum Dei cauſa propugnanda eſt, cum vitium eſt corripiendum, & cum virtutis partes palam ſunt amplectendæ. *P. Bourdaloue in ſermonibus ſub ipſius nomine editis, ſermone per feria* 3. *poſt Dominicam* 5.

Dei partes palam amplecti contra humanum reſpectum ſpecies eſt martyrii.

Illis, qui generoſi ſunt, ac ſtrenue Dei cauſam tuentur, magna ſperanda ſunt bona, ſed e contra tepidis, ignavis, timidiſque pro tuenda fidei, & religionis cauſa loqui metuentibus, plurima ſunt timenda ſupplicia. Videtur non eſſe amplius martyrum tempus, neque ferenda amplius eſſe tormenta, ut fidem probemus, & palam religionem noſtram profiteamur. Verum eſt, nullos amplius martyres eſſe, qui ſuum effundant ſanguinem; at ſi generoſus es, non deeſt aliud martyrii genus, cui temet objicere debeas, temet opponens fortiter illis, qui eccleſiam proſcindunt, qui dogmatum ejus puritatem violant, qui eam vel in capite, vel in membris ipſius perſequuntur. Hæc fortitudo, hæc promptitudo ad ſuſtinendos cruciatus pro Dei gloria, omnia in ſe complectitur præmia, aliis beatitudinibus adhærentia. Cum pro peccato ferendum eſt, turpis eſt tolerantia, ſed glorioſa, cum pro juſtitia ferendum eſt. *Idem.*

Inde S. Paulus 1. ad Corinth. 4. cauſam arripiebat hominum judicia contemnendi. *Mihi pro minimo eſt, ut a vobis judicer, aut ab humano die.* Mea nihil, vel certe parvi refert a vobis judicari; quodcumque de me ſentiatis, nec doleo, nec gaudeo; & ſeu ſenſus veſtri glorioſi mihi ſint, ſeu contumelioſi, illos æque contemno. Vel me laudibus proſequamini, vel probro afficiatis, certus ſum, non ideo majus, vel minus eſſe meritum meum: verba veſtra illud neque augere poſſunt, neque minuere; & quemadmodum elogia veſtra nullum in nobis meritum vel ſupponunt, vel gignunt, ita invectivæ, & exprobrationes veſtræ nullum meritis noſtris afferre poſſunt detrimentum, aut imminutionem. Deo noſtro communi judici unice placere quæro; illius æſtimatio vera eſt meriti noſtri regula, & fons veræ gloriæ noſtræ. *Mihi pro minimo eſt, ut a vobis judicer, aut ab humano die.* Ex orationibus Gallicæ Academiæ oblatis anno 1675.

Reſpectus humanus magnum pœnitentiæ, & converſionis obſtaculum.

Mundus de rebus omnibus loquitur, & moraliter fieri nequit, quod ob oculos ejus aliqua niteat converſio, quin de eadem loqui velit. Hi autem mundi ſermones metuendi ſunt, non quidem per ſe, aut in ſe: ſi enim rem ſerio conſideremus, quid intereſt noſtra, quid de nobis mundus dicat, aut cogitet? Sed ex illo nobis quoddam veluti phantaſma, & terriculamentum effingimus. Præclara quidem cepiſti conſilia; tibimet propoſuiſti, vel ab animæ tuæ rectore cepiſti ſanctiſſimas vitæ inſtituendæ regulas. Quibuſdam momentis, quibus te apprehendit, inflammavit, ſupra te ipſum extulit gratia, mundum contempſiſti, atque ſexcentis illum maledictis percuſſiſti; illum in certamen provocaſti, ut olim S. Paulus, & cum hoc Apoſtolo exclamaſti: *Quis nos ſeparabit a charitate Chriſti*, ad Rom. 8. Sed opus non eſt, auditores, creata omnia contra vos fœdus inire. Unica vox ſæpe ſatis eſt ad omne pœnitentiæ veſtræ ſyſtema evertendum, omniaque conſilia veſtra perturbanda. Dico aliquid amplius. Quin mundus loquatur, ſatis eſt illum oculos ſuos figere in vos, ac vitæ veſtræ teſtem eſſe. Ulterius progredior, & quin mundus vos videat, ſatis eſt, illum videre vos poſſe. Occupatur quidquid ille cogitare poteſt: illi ea obtruditur cogitatio, quam fortaſſe numquam concepiſſet, ac inducitur dicens, quod fortaſſe numquam dixiſſet. Læſa imaginatio deſipit. Malus incidit pudor. Non latet, quid faciendum ſit, ſed illud facere nemo audet. Ploratur, propria exprobratur imbecillitas, omnem fortitudinem tuam revocare velles: ſed deficit animus, & inani vincitur conſideratione. Propoſitum deſeritur conſilium, & quidquid relictum fuerat, rurſus aſſumitur. *P. Girouſt in ſermone de Recidiva.*

Adhortatio ad virtutis partes palam amplectendas.

Quid tibi metuendum eſt, ſi palam pietatem, Deique cultum amplecteris: tibi, cui nihil accidit adverſi, cui nulla eſt mœroris, dolorifve cauſa, qui nullam habere videris rationem ſimulandi, atque hypocritam imitandi, quem omnes ſciunt mentis eſſe æque perſpicacis, rectæ, & conſtantis? Mortales, qui præ cæteris ad obloquendum ſunt proni, & ad virtutem in pleriſque damnandam parati, hanc in te reverebuntur. Si tua illis ſtuporem injicit mutatio, ſi loquuntur de eadem, non iniqui erunt virtutis tuæ æſtimatores; futebuntur, te non e libidine, aut imbecillitate vitæ rationem mutaſſe, ſed data opera, & ratione duce. Non dubitabunt, quominus ſolidam devotionem arripias, ipſi intentiones tuas rectas eſſe dicent, ac te perſeveraturum eſſe recipient. Te admirabuntur, te beatum cenſebunt, tibi invidebunt, nec deerunt, qui dicere non verebuntur, ſe tantumdem facere velle. *P. le Valois Epiſtol.* 4. *qua mortales ad ſolitudinem hortatur.*

Primorum fidelium vis, & fortitudo, eorum vero, qui hiſce temporibus vivunt, ignavia.

Primis eccleſiæ ſæculis non cruces, non rotæ, non equulei, non enſis, non ignis Chriſtianorum fortitudinem flectere potuerant. Quamvis horribilibus excruciarentur ſuppliciis, triumphum agebant non de illis tantum, qui ipſis illudebant, ſed de illis etiam, a quibus crudeliſſime torquebantur. Hodie vocula, irriſio, contemptus, nihilum, ut ita dicam, fideles prohibet, ne Chriſtianorum more agant, & vivant, eiſque fallacem immittit verecundiam, itaut illos officiorum ſuorum maxime eſſentialium pudeat, quaſi non idem fortitudinis, & confirmationis Sacramentum recepiſſent, quo primorum temporum fideles confirmabantur. *Auctor Anonymus.*

Chriſtianus de humano reſpectu triumphum referre debet.

Cum baptizamur, Tertullianus ait, nobis aqua datur, & ſanguinem pollicemur; qui enim baptiſmo abluebatur, martyrio perferendo ſeſe ſubjiciebat. Primis igitur eccleſiæ temporibus non deerat aliqua ratio, propter quam homines evangelii puderet, & religionem diſſimularent: attamen primi Chriſtiani elato capite ad tyrannorum tribunal prodibant, ſibique gloriæ vertebant ignominiis affici, & contumeliis. Cum Apoſtolo dicebant, non erubeſco Evangelium; & inde Tertullianus manifeſtum eruit innocentiæ ipſorum argumentum. Porro ſi Chriſtiani de humano reſpectu agebant triumphum, cum crux habebatur tamquam ſtultitiæ, & ſcandali objectum, cum Chriſtiani qualitas infamiæ character erat, cum illam profiteri læſæ Majeſtatis crimen ferebatur, cum illius ſectatores in extremis uſque terrarum plagis ad necem conquirebantur, eiſque atrociſſimi cruciatus intentabantur; quam prætexere poterunt noviſſimis hiſce ſæculis excuſationem Chriſtiani, ſi pudet ipſos religionem ſuam profiteri nunc, cum doctrina hæc in univerſo orbe recepta eſt, cum JESUS CHRISTUS pro vivorum, & mortuorum judice habetur, cum ejus crux in plagis omnibus colitur, & pretioſiſſimum coronæ Regum efficit ornamentum? O deplorandam mutationem! Gratia fidei tyrannos in Chriſtianos convertit; modo vero licentia Chriſtianos in tyrannos mutat! Fides JESU CHRISTI diſcipulos fecit eos, qui perſequebantur illam; modo vero infidelitas proprios JESU CRHRISTI diſcipulos
in

in perſecutores convertit. *P. Craſſet tomo* 2. *fidei victricis.*

Non magis ob dogmata quam ob J. C. fidem erubeſcere debemus.

Quemadmodum JESU CHRISTI verbum fidei, ita exemplum ejus morum noſtrorum norma eſt; quamobrem quemadmodum hæreticus eſt in fidei materia, qui non credit ea, quæ ille dixit, ita hæreticus eſt in materia morum, qui non facit, quod ille fecit. Pudeatne hominem id facere, quod fecit Deus? Nobilis mulier non erubeſcit ad choreas, theatra, periculoſos cœtus ſe conferens, ſed pavet, ne videatur vel ad ſacerdotis pedes provoluta, vel ad menſam Domini accedens, vel cum pia aliqua muliere colloquens. O ſæculi dedecus! Salvianus exclamat. Heu! Chriſtiana religio modo eſt opprobrium JESU CHRISTI; nullos habet amplius teſtes, vel martyres, qui cauſam ſuam tueantur; pudet pro diſcipulis ejus haberi, atque, uti S. Petrus, jurabunt homines, quod illum non norunt. *Idem.*

Deſcriptio, & character, ſervorum mundi, & humani reſpectus.

Hi mundi cultores, & pravi obſequentes, qui Dei, virtutiſque cauſam deſerunt, ne irrideantur, timidi ſunt, & ſine corde. Hujuſmodi illi ſunt perſonati devoti, qui in tenebras noctis ſe abdunt, neque audent palam ſervire Deo, imbecilli ſpiritus ſunt, qui humanæ opinionis ſe mancipia conſtituunt, quorum ſervitus eo turpior eſt, quo voluntaria, quia eſt ſervitus animi. Unius mancipii unus eſt dominus, qui plerumque juſtus, & æquus eſt, ſed ignavi iſti mundani infinitis parent dominis, qui omnes injuſti ſunt, inconſtantes, & quorum unicum verbum illis terrorem incutit. Chriſtianus, qui ſervus eſt humani reſpectus, pro dominis habet flagitioſos omnes, protervoſque mortales, quibus ne diſpliceat veretur; tot habet tyrannos, quot homines, a quibus cernitur; eos enim metuit, & fugit, quaſi manum illi vellent injicere. *Idem.*

Quænam vita illius eſt, exempli gratia, qui in aula verſatur? Quænam aſſiduitas, ut Principem videat, & ab eo videatur? quæ difficultas oculos ejus in ſe convertere? Quæ cura, ut illi placeat! quantum temporis, laborum, operum, aſſentationum, ut gratiam illius mereatur? Quot meditata verba, ut ſibi aures adhibeantur? quot animi, corporiſque cruciatus ad illius favorem aucupandum! Quot curæ, ac ſollicitudines ad illum, ubi ſemel quæſitus fuerit, ſervandum! Quot artes, dolique ad fallendos, ſemovendoſque competitores! Quis timor, ne quis in principis auriculam mali quidquam inſuſurret! . . . *Propter te mortificamur tota die*, ut S. Paulus ad Rom. 8. ait. A mane uſque ad veſperam mortificatus ſum; nil facio eorum, quæ vellem; ſexcenta patior, quæ nollem; mœror me conficit, timor me angit, inquietudo me proſternit, confuſio me opprimit. In ſingula momenta mihi ſimulandum eſt, & perſona induenda; opus eſt, ne videar umquam, qui ſim; omnes affectiones meas reprimam, omneſque iræ cauſas diſſimulem, oportet. Numquid ulla ſervitus eſt, quæ ſit magis intolerabilis? *Idem.*

Humani reſpectus ignavia.

S. Thomas Opuſc. de perfect. vitæ ſpirit. cap. 16. ait, improbos omnes eſſe ignavos, & cordis nequitiam ex animi imbecillitate proficiſci: *Omnis improbitas ex imbecillitate animi venit*; cum e contra innocentia vim, & eminentem virtutem deſignet. Neſcio, utrum me mea fallat opinio; ſed perſuaſum mihi eſt, eos, qui virtutem propter mundi metum abdicant, fidem quoque propter metum tyrannorum abdicaturos, & eum, qui omnia dæmoni ſacrificat, ne rideatur, illi omnia ſacrificaturum, ne e viventium numero exturbetur. Primitivæ eccleſiæ martyres pro fidei confeſſione ſæviſſima tormenta paſſi ſunt; cum interrogarentur, utrum eſſent Chriſtiani, nulla diſſimulatione, nullis utebantur æquivocis, quamquam viderent, quanto ſtatutum ſibi eſſet pretio dicere veritatem. Ab illis non petebatur, niſi levis ſimulatio, & ficta exterior abjurationis ſpecies ſine fidei detrimento, quam illis intus in corde fovere permittebatur. *Idem.*

Chriſtianus palam virtutem ſequi debet, quin impiorum judicia vereatur.

Noſmet Dei ſervos profiteri debemus æque coram tyrannis charitatis, ac fidei, evangelii profeſſionem debemus emittere, ac mortem pro religione tuenda ſubire. S. Paulus ait, ſummum legiſlatorem Moyſem, cum adoleviſſet, palam profeſſum eſſe, ſe nequaquam eſſe filium filiæ Pharaonis, uti creditus fuerat, eumque maluiſſe cum populo Dei vexari, quam temporalibus frui voluptatibus, quas inveniſſet in peccato: ratum, JESU CHRISTI ignominiam locupletiorem eſſe theſaurum, quam omnes Ægypti divitias, quia futuram ſpectabat mercedem. O quam admirabilis eſt theſaurus ignominiarum Dei! Theſaurus inæſtimabilis, ſed abditus, & mundanorum oculis abſconditus! Beatus ille, qui in Calvario effodit, ibique opimum hunc theſaurum invenit! Heu! invenitur ubique, ſed contemnitur, & conculcatur. *Idem.*

Impiorum approbatio eſt contemptibilis.

Impii hominis approbatio damnatio tua eſt: præterquamquod approbatio hæc mendax, & ficta eſt; etenim quemadmodum virtus ipſorum etiam inimicorum amorem ſibi conciliat, vitium eorum etiam, qui ſibi favent, in ſe odia convertit; qui quamvis illud in ſe diligant, in aliis tamen oderunt, atque contemnunt. Pravi hujuſmodi obſequentes ſe ipſos fallunt; ſperant enim ſe malum operantes gloriam conſecuturos, & prorſus oppoſitum accidit: impii enim in corde ſuo contemnunt ſimiles ſibi, & eos præſertim, qui ſe ipſorum mancipia efficiunt; eos enim tamquam abjectas, & ſerviles animas reputant. *Idem.*

Chriſtiano vel Dei, vel Mundi approbatio eligenda eſt.

Inter duo extrema Deo, vel hominibus obſequendi utrum eligere debet chriſtianus? Illic Dei, hic hominum indignatio; illic Deo, hic hominibus placendi ſtudium. Utrum eligendum eſt? Chriſtianus officio ſuo fidelis, Deum colens, & pedibus reſpectum ad homines conculcans, palam profitetur mundi leges ſibi amplectendas non eſſe. Me ille maximi, vel minimi pendat, obſequar Deo, tamquam illi, cui uni ut placeam, adnitendum mihi eſt; eſt: nolo alium dominum præter hunc. Hæc noſtra eſt in terris conditio, Chriſtiani; ſemper terribili humani reſpectus tentationi expoſiti, fluctuantes, atque contemptum inter, & æſtimationem ancipites, in ſingulis momentis in periculo ſumus, ut vel in pretio habeamur, vel contemnamur. En quid ſit humanus reſpectus, velle ab aliis æſtimari, timere, ne contemnamur. Hæc in humano reſpectu continentur. *Ex ſermone, qui P. de la Rue acceptus refertur.*

Plurimi propter humanum reſpectum operantur.

Aliorum cenſura, & irriſio timetur. Quidam ſeſe adeo terribiles præbuerunt improbe in jocum traducentes, quidquid pietatis characterem habet, ut magis metuantur, quam ſeveriſſimi cenſores: & prima difficultas, quæ objiciatur, eſt, quærere, quid dicetur? Quid hic, vel ille dicet? quis me adverſus illius probra tuebitur? Metuitur, ne virtus noſtræ profit fortunæ; hac via ad dignitates non pervenitur: in corrupto ſæculo plurimi ſunt hujus farinæ mortales. *Auctor Anonymus.*

Qui humano aguntur reſpectu facta probare non poſſunt.

Qui propter humanum reſpectum mundi torrentem ſequuntur, & ſe ab ea fidelitate diſpenſant, quam debent Deo, quomodo ignavos mores, ignavamque agendi rationem poſſunt excuſare? Nequicquam gloriantur ſe ea probe tenere, quæ decent; imprudentia ſolum, audeo dicere, eſſe poteſt fundus gloriæ, quam petunt. Inquient illi, hominum judicia judicio Dei eſſe præferenda, cum rerum meritum, & pretium conſtituendum eſt? Inquient, ſenſibus, & exemplis flagitioſorum ſuffocandam eſſe interiorem renitentiam, qua honeſti homines horrent flagitia? Inquient, ſuo muneri deeſſe, qui recedit a conſuetudine eorum, qui deſunt eidem? Haud ita ſane; neque enim ita loqui poſſe videntur. Fateantur ergo, impudentius eſſe, prætergredi leges verecundiæ, quæ nondum profligata eſt, & quam adhuc te habere jactas, quam in turpe labi factum, quod re dedecore afficiat. Si nobis eſt erubeſcendum, humani reſpectus nos pudeat, qui efficit, ut ob ea, quæ bona ſunt, pudore ſuffundamur; videlicet ob unum illud, quod nobis ſolidum, verumque honorem poteſt conferre. *Idem.*

Humani reſpectus ſervitus.

Hæc turpis eſt ſervitus, eamque humani reſpectus ſervitutem voco: quid enim magis ſervile eſt, quam redigi, vel potius ſe redigere ad neceſſitatem religionis ſuæ juxta aliorum libidinem regendæ? exercendæ illius non ſecundum propria lumina, & conſcientiæ motus, ſed ſecundum alienam voluntatem? Verbo, non eſſe, vel non videri Chriſtianum, niſi quatenus aliis placet, vel diſplicet? Noſtis, & fortaſſe non ſine pudore noſtis, quam vulgaris facta fuerit, & quotidie fiat hæc in mundo ſervitus, licet turpiſſima ſit. *P. Bourdaloue in veris ſermonibus ſermone* 3. *ſecundi Adventus.*

Diſcrimen inter Chriſtianos, & Ethnicos circa humanum reſpectum.

Cum S. Auguſtinus de antiquis philoſophis, Ethniciſque ſapientibus loquitur, qui ſolo naturali lumine, licet Gentiles, verum noverant Deum, eorum illi conditio deploranda videtur. Quare?
Quia

Quia cum illis esset persuasum, Deum unum esse, tamen ut tempori servirent, plura numina venerabantur. Advertite, Christiani. Hi propter hominum timorem rationi suæ vim faciebant, & serviebant Diis, quos ignorabant; nos vero propter alium timorem hominum vim facimus fidei nostræ, & Deo, quem credimus, non servimus. Illi inviti quidem, sed ut mundo placerent, erant superstitiosi, & idolorum cultores; nos vero prorsus opposito effectu, sed eodem principio, sæpe licet inviti, flagitiosi sumus, & impii. Illi ne sibi populorum odia conflarent, *colebant, quod reprehendebant, agebant, quod arguebant, quod culpabant, adorabant*, quæ S. Augustini sunt verba: nos vero ad hominum censuram evitandam, quod corrupti sæculi usibus, legibusque subjicimur, dedecore afficimus, quod profitemur, polluimus quod reveremur, blasphemamus operibus faltem, non, ut quidam ajebat Apostolus, quod ignoramus, sed quod scimus, & confitemur. Et dum fortes illi gentilitatis spiritus asserta fortitudine sua per quamdam hypocrisis speciem sese captivabant, nos alia nosmet captivamus. *Idem*.

Humanus respectus est servitus opposita Christianæ libertati.

Sinite nos in desertum concedere, dicebant Ægyptiis Hebræi; donec enim in terra hac versamur, non licet nobis libere Deo Israel sacra facere. Ut autem illi sacris operemur, libertate nobis est opus. Reliquis in rebus dicto præsto erimus, & obtemperabimus; & quantumvis austeræ sint leges vestræ, haud ægre illis parebimus. Ita S. Hieronymus hunc Exodi locum interpretatus ait, ita loqui debet christianus, quem providentia vult in mundo vitam traducere, ideoque ibi religionem tueri. Ante omnia dicere debet, me legibus mundi conformabo, mundi consuetudinem observabo, mundi officia custodiam; immo si opus fuerit, mihi vim inferam, ne aliquid faciam, quod mundo displiceat: at cum de eo sermo erit, quod Deo meo debeo, ego supra mundum assurgam, neque mundus dominabitur mihi. In hoc munere obeundo, quod christiani hominis potissimum est, neque mobilis ero, neque imprudens; sed liber ero, & prudentia, qua utar, ut me ipsum regam, nihil habebit, quod a felici degeneret libertate, quam S. Paulus vult servare, tamquam proprium status gratiæ, ad quem illum extulit Deus, privilegium. *Idem*.

Humani respectus imbecillitas.

Humanus respectus proficisci nequit nisi ex timore, ac pusillanimitate, quæ magnam mentis imbecillitatem indigitat. Mundi censuram metuimus, & hoc pacto fatemur mundo, nobis satis virium non esse, ut eum contemnamus in iisdem rebus, ubi eum magis contemptibilem judicamus: confessio, quæ una nos rubore suffundere deberet. Metuimus, ne imbecilles habeamur; nec cogitamus, timorem hunc imbecillitatem esse, ac miserrimam imbecillitatem. Pudet nos palam virtutem amplecti, nec videmus, hunc pudorem, ut ita loquar, longe turpiorem esse, quam si virtutem ipsam amplectieremur. Quid enim turpius, quam erubescere, si quales sumus, & quales esse debemus, videamur? Unum verbum, unica nos turbat irrisio, neque cogitamus, qua de re, nec a quibus nos turbari sinamus: qua de re, nihil enim futilius est irrisione, quæ veram petit virtutem: a quibus, turbamur enim a vanis hominibus, a quibus probari, vel improbari nostra interesse non debet; ab hominibus, quorum levitas non secus ac impietas nobis est explorata; ab hominibus, quorum consilia sequi, multoque minus legem accipere in aliquo negotio; ab hominibus, pro quibus ne in minima quidem voluptate nostra vim nobis inferre vellemus. Hi tamen sunt illi, propter quos nobis vim facimus, illi, quorum rationem habemus, illi, quibus deploranda cæcitate nosmet subjicimus in iis, quæ ad maximum pertinent negotium, salutem videlicet nostram, & religionem. Post hæc jactemus, si lubet, non equidem dicam animæ magnitudinem, sed sapientiam, ac spiritus solditatem. *Idem*.

Humanus respectus odiosa est ignavia.

Humanus respectus secum gerit ignaviæ, immo etiam odiosæ ignaviæ characterem. Dei sum propter omnes titulos, qui maxime legitimi habentur, & tamquam homo manu ejus formatus, donis illius auctus, sanguine ejus redemptus, gloriæ ipsius hæres, & tamquam christianus ipsi inviolabili nodo vinctus, ejusque cultui solemni professione addictus; sed quin sanctam assumam audaciam, & causam illius protegam, eum defero, & prodo. Ignaviam venia indignam! nec ferendam in mercenariis animabus, quas conditio, & necessitas principum virorum faciunt mancipia. Quod vero nos majori suffundere debet verecundia, zelus est, quem ostentant, & quem insignire student, cum de mortalibus agitur dominis, a quibus humanam mercedem, & fortunam perituram expectant. Ignaviam toties anathemate in evangelio pecussam, & in Dei judicio palam exprobrandam, tunc enim Dei filium pudebit eorum, quos illius puduerit, negabit eos, a quibus fuerit negatus, eosque ignorabit, a quibus ignoratus fuerit. *Qui erubuerit me, erubescam & ego illum*. Luc. 19. *Idem*.

Non desunt qui in ipso mortis articulo servi sunt humani respectus.

In ipso etiam mortis articulo nonne videmus homines hac humani respectus tentatione oppugnatos eidem cedere, eumque causari contra ea omnia, quæ tunc illis religio præscribit? Homines jam jam ex viventium numero exturbandos, ac Dei judicium subituros, adhuc mundi servos: homines, ut loquitur Scriptura, inferni periculis obsessos, & adhuc mundi judiciis occupatos; negligentes, renuentes etiam extrema subsidia, quæ illis offert ecclesia, quia nolunt credi se extremo laborare morbo, quia putant se nondum esse in desperatis; atque ita resistentes novissimis Spiritus sancti gratiis, quia a mundo discedentes se ipsos superare nequeunt, ut mundum contemnant, & illius obliviscantur. Nonne visi sunt (quis crederet?) qui cum fine fide, & sine lege vixissent, adeo insipientes esse, ut diabolica in impietate sua perseverantia operi coronam imponerent? velle in impœnitentia animam efflare, ne imbecilles viderentur, atque ut ad extremum usque commentitiam spiritus vim præferrent, quam stulte, & falso etiam fortasse jactaverant, in horribilis æternitatis conspectu agitati motibus conscientiæ omni scelerum genere inquinatæ, non posse ex animo nefariam illam cogitationem expellere, quem de me conceptum mortales habebunt, si me timor mortis mutaverit? cogitare, quid de se cogitarent homines flagitiosi, olim familiares sui, & suæ licentiæ consortes: & ne æstimationis jactura fiat, aures obstruere saluberrimis ministrorum Jesu Christi monitis obtestantium etiam atque etiam, ne de divina misericordia desperent? Nonne multi, inquam visi sunt hoc modo mori? Quorum si rara sunt exempla, num ideo minus funesta sunt? *Idem*.

Pudet proficiscere esse Christianos.

Felix illud tempus, quo pudebat non amplecti fidem! Capitolium desertum, delubra sine cœremoniis, & ornatibus, idola pulvere oppleta, & semiruta, Roma tota in id unum intenta, ut crux referat triumphum, spectaculum erat, quod animas minus religiosas sub veri Dei vexilla trahebat. Pudor erat se Christianum non profiteri, cum illi, qui crudelius persecuti fuerant christianos, gloriæ sibi vertebant in JESU CHRISTI castra concedere. Possumus ne dicere, quin injuriam faciamus cultui, quem religioni nostræ debemus, nobis optandos esse illos annos, quibus omnia, ipse etiam respectus humanus aliquid conferebant, ut fides magis, magisque floreret? Quænam mutatio hoc, quo vivimus, sæculo! Propter humanum respectum metuimus, ne christiani videamur. Vanitas hodierna die ab altaribus arcet filios eorum, quos ipsa illuc adduxerat. Cave, dicebatur olim infideli, ne te publicis objicias irrisionibus obstinato animo in tuis erroribus permanens: ut tuæ consulas existimationi, saltem speciem cultoris JESU CHRISTI indue. Quid hodie christiano dicitur? Quid? audebis ne prodire externam referens speciem hominis, qui sequitur evangelium? Tempori inserviendum est, neque præ te ferre debes modestiam, quæ fidem tuam decet. Comparatio, quæ efficere debet, ut præ horrore infrendamus. Ad mundi censuram evitandam Idololatriæ abrenunciatum est, in ecclesiæ castra transitum est, & christianæ religionis cultus, moresque suscepti; ut mundo placeatur, omnis ferme christianæ religionis species abjicitur. Numquid nobis credendæ non sunt eædem veritates, quæ majores nostros sanctificarunt, & decorarunt? Numquid fidei principia, & præcepta mutata sunt? Quo abiit sanctitas, si eo redacti sumus, ut optandum sit, quod respectus humanus nobis opem afferat, ut illam acquiramus, & de illa gloriemur? Vera virtus mundanum respectum irridet, & utinam saltem mundanus respectus efficeret, ut veram virtutem æstimaremus! Quod nobis pudoris, dolorisque argumentum? *Liber cui titulus: Animadversiones in varia religionis, ethicæque argumenta*.

Chri-

Qui humano agitur respectu, non est verus Christianus.

Christianus, qui humano ducitur respectu, sese non audet aperire; cavet, ne character suus enitescat. O insanam, ignavamque vanitatem, quæ gloriam magis justam, necessariam, & essentialem reformidat! Quam indignum homine christiano est, se christianum non esse gloriari! Non credis christianismum tibi honorem adferre, tu ipse dedecore afficis christianismum. Cum tuis hisce simulationibus, cautionibusque quid es? Cujus es? Quæ tua mens; quæ spes? Ne te pudeat christianum esse; non es enim: *Parum est, ut non inde erubescas, nisi etiam & glorieris*, S. Augustinus Psal. 44. inquit. *Idem*.

In Christianismo nihil est, cujus pudere nos debeat.

Aliquid ne in christianismo est, cujus fidelem pudere debeat? Quomodo posset ille rubore suffundi ob ipsum christianismum? Crux hæc, scandalum Judæorum, & stultitia gentium in fronte illius est impressa: si timet, ne videatur, qualis est, crux sola pudori illius prætextum potest tribuere; attamen eam sibi honore esse putat, eamque sibi gloriæ vertit. Quid igitur invenit in religione, quod gloriosum non sit, si infamis patibuli lineamenta eidem sunt adeo gloriosa? Quid? Numquid exempla Dei? Hoc esset abnegare fidem. Numquid virtutes exercendæ? idololatræ ipsi eas reverentur, ex quo illas cognoscunt. Mandata, quæ sibi irrogata fuerunt? Num de Legislatoris sui sapientia, & sanctitate diffideret, an de illius auctoritate dubitaret? Quandoquidem honori sibi vertit signo crucis notatum esse, difficile est intelligere, cur quibusdam in occasionibus metuat, ne fidelis videatur; & nihilominus metuit, ne talis videatur inter fideles. Estne ille christianus? an illi christiani sunt, quibus ne displiceat, timet? *Idem*.

Vanitas humanum parit respectum.

Vanitas efficit, ut per humanum respectum agamus. Hominibus placere volumus; nosmet ideis eorum conformantes speramus, nos isudem consecuturos, si illos fuerimus imitati. Saltem nos tæderet eorum subire censuras, ac nosmet ab eorum irrisionibus tueri. Vanitas hæc, quæ nos facit vilia alieni judicii mancipia, in nobis ipsum honoris amorem suffocat, quem passim jactitare consuevit. Libenter contemptum ulciscimur contemptu; viles animæ huic ultionis generi maxime obnoxiæ sunt; ne videamur illi inferiores, qui nos illudit, illum deprimere adnitimur; & hic magis crassæ superbiæ effectus est. Absint hujusmodi considerationes, ubi vel malum evitandum est, vel bonum exercendum. Sed cur fidelitas, quam debemus Deo, non suadebit nobis, ut contemnamus non equidem dico personas, quæ actiones nostras censura notare volunt, sed ipsarum censuram, atque contemptum? Vanitas nostra, quæ adeo delicata est, ut injustæ satyræ morsus ferre non valeat, quomodo ita stupida est, cum eos facile contemnere possit? *Idem liber cui titulus: Animadversiones in quædam religionis, Ethicæque argumenta*.

Tota christianismi perfectio ad id redigi potest, ne pudeat servire Deo.

Nunc vim, omnemque sensum intelligo hujus verbi Tertulliani, per excessum confidentiæ dicentis, se salutis suæ certum fore, si certus esse posset futurum, ut numquam Dei sui ipsum puderet: *Salvus sum, si non confundor de Domino meo*. Statim videtur ille ad parvum aliquid salutem redigere; videtur enim nihil esse facilius, quam non pudere Dei sui. Numquid ad id magna perfectio requiritur; hac ne omnis christiani redit religio? Ita est, Tertullianus respondet: *Salvus sum, si non confundor de Domino meo*. Hoc unum me protegit adversus vehementissimas mundi tentationes; hoc enim unum me victorem constituit mundi, & eorum omnium, quæ in mundo mihi sunt periculosissima. Si enim me Dei mei non puderet, non puderet me tot officiorum, quæ mundo quidem abjecta videntur, sed quæ secundum legem Dei saluti sunt necessaria, non puderet injuriam eo usque pati, ut pro malo bonum retribuerem: immo neque puderet officio prævertere inimicum, qui me affecit contumelia: *Salvus sum, si non confundor de Domino meo*. Nisi me Dei puderet, neque puderet me, eum colere, eique preces effundere; non puderet me pro ipso pati, & contemni; non puderet me pœnitentiæ, & eorum omnium, quæ hæc exigit a me, ut me ad illum convertam. *Idem*.

Humanus respectus hodie tyrannus est, quem religio magis debeat metuere.

Cruentis hisce persecutionibus, quas Ethnici olim contra fideles excitarunt, successerunt aliæ magis metuendæ, quia sunt humanæ, & magis aptæ ad interitum animabus inferendum, quia minus ab illis nosmet præservare cogitamus. Audeo dicere, idque mihi persuasum est, verbum, quod profertis, obtutum, quem circumfertis, contemptum, quem testamini, exemplum, quod præbetis, majorem habere vim in alienis cordibus, & nostris hisce diebus plures christianos corrumpere, quam quidquid tyranni ad christianam religionem exterminandam excogitaverunt. Tyrannis resistebatur; & martyrum sanguis mirabili fœcunditate novos semper gignebat fideles. At resistiturne humano respectui, cujus vos estis causa? & hæc persecutio, cui virtutem objicitis, quin eam multiplicet, proferatque, nonne peccati imperium constituit, & licentiæ regnum tuetur? *Idem*.

Aliquando respectus humanus non est inutilis.

Cum humanus respectus efficit, ut nostris perfungamur officiis, quamvis per se neque sanctus sit, neque laudabilis, non tamen semper inutilis est; est enim imbecillitatis nostræ columen. Cum nos ad Deum colendum impellit, quamvis sit humanus respectus, illum absolute, nec quovis in sensu debemus abjicere, sed rectificare, emundare, perficere. A creatura ad Creatorem debemus ascendere, & ex comparatione eorum, quæ propter hominem essemus facturi, excitandi sumus ad Deum, Deique regnum unice conquirendum. *Idem*.

Mala generatim quæ humanus parit respectus.

Numquam fortasse satis intellexistis mala, quæ humanus parit respectus; fortasse numquam illius extensionem, & quid inde consequatur, cognovistis. Humanus respectus in humano corde evertit essentiale totius religionis fundamentum, videlicet amorem prælationis, quam debemus Deo, quoniam timemus magis ne hominibus, quam ne Deo displiceamus. Hic idem respectus humanus efficit, ut homo decidat in apostasiam, fortasse magis damnabilem ea, in quam primorum sæculorum decidebant Apostatæ, contra quos ecclesia tanto zelo disciplinæ suæ severitatem exercebat; ad hæc tentatio est, quæ in homine retardat effectus gratiæ Dei; ac tandem humanus respectus est fatale obstaculum conversioni hominis. *Idem*.

Multi ob crimina gloriantur, & erubescunt, quod non æque nefarii sunt, ac alii.

S. Augustinus in confessionibus fatetur, se in adolescentia ex eorum fuisse numero, qui gloriantur de illis etiam criminibus, quæ non patrarunt, quasi turpe esset non esse æque, vel magis, quam alios, impudentem: ita ille perspicue factum describit, ut propria ejusdem verba mihi afferenda esse censuerim. Versabar tunc, Sanctus ait, in profunda rerum omnium ignorantia, & in præceps tanta cæcitate ruebam, ut inter sodales, cœvosque meos, qui palam de suis flagitiis, effusisque libidinibus gloriabantur, & eo gloriabantur magis, quo illę nequiores erant, atque turpiores: pudebat me non esse æque impudentem, & in vitium toto pectore ferebar, non solum ut peccatum committens aliquam perciperem voluptatem, sed etiam ut commissi laudem consequerer. Quid in mundo vituperatione dignum est præter vitium? Attamen funesta perturbatione fiebat, ut metuens ne vituperarer, in vitium ruerem; cumque nihil feceram par perditissimorum sodalium flagitiis, illud feciſſe mentiebar, ne eo majori contemptu dignus viderer, quo magis innocens essem. *Pudebat non esse impudentem*. Hi, Domine, illi erant, cum quibus incedebam in lata via Babylonis mundi hujus. *Excerptum ex confessionibus S. Augustini*.

Quidam sunt, quos ne toti Dei sint, nil nisi hominum sermo prohibet.

Non desunt mortales, quibus nihil negotium facessit, nisi quod palam ipsis profitendum est, se Deo servire. Quid homines dicent, id si fecero? Sed quid dicet Deus, nisi id post tot afflatus feceritis? Quid dixit de aliis? Vestri ne ratio quidem habebitur; & licet de vobis aliquid diceretur, numquid nihil ne de illis dicitur, qui permanent in vanitate? Sed quid ad me, quodcumque dicat mundus? Numquid mundus me judicaturus est? Mundus hic, bone Deus, me ex tuis manibus eripiet? Si abit, si transit, quam mihi habere potest gratiam ob rationem, quam ejusdem habuero! O Deus! dicat quidquid libitum fuerit; ille indignus est, qui tibi serviat, qui timet, ne servus tuus habeatur: inimici tui sese palam tales ostendunt, amici vero ignavi erunt, ac timidi? Sciat ergo mundus, me nimis diu illi famulatum fuisse; opus est, ut incipiam de Deo cogitare, cui ut serviam, creatus sum. *P. de la Colombiere in meditationibus de passione*.

Anima, quæ Deo servit, hominum sermones contemnit.

Quam felix est anima, quę Deum unice timet, & uni illi placere contendit! Putas ne animę hoc in statu positæ negotium facessere, quid mundus dicere possit, & aliquo eam in discrimine habere censuras illius, improbosque sermones? Vanę creaturę, quid tum possunt judicia vestra, & irrisiones